

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
415-18/21
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 11509 датум 29. април 2021. год.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА МИГРАНТИМА / ТРАЖИОЦИМА АЗИЛА

Извештај о праћењу поступања према мигрантима на државној граници са Републиком Бугарском

Београд, април 2021. године

1. УВОД

1.1. МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, А11 – Иницијатива за економска и социјална права, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Одбор за људска права Ваљево.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен на интернет страници Заштитника грађана 4. јуна 2020. год.

1.2. ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

1.2.1. ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВЕ	Прихватни центри у Пироту и Дивљани, Полицијска управа у Пироту, Регионални центар граничне полиције према Бугарској и Казнено-поправни завод у Нишу
ВРЕМЕ	24. - 26. фебруар 2021. године
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са удружењем Центар за интеграцију младих
ВРСТА	Редовна
ЦИЉ	Праћење поступања према мигрантима на државној граници
НАЈАВА	Посета РЦГП Бугарска је била претходно најављена, посете осталим установама су биле ненајављене
ТИМ	Марко Анојчић, <i>Заштитник грађана/Одељење НПМ</i> Александра Мићић, <i>Центар за интеграцију младих</i>

1.2.2. ТОК ПОСЕТЕ

Првог дана, 24. фебруара, посећен је КПЗ Ниш, где је НПМ од руководства Завода добио информације о поступању према странцима лишеним слободе и обавио разговор са притвореним лицем. Потом су наредног дана, 25. фебруара, посећени центри за прихват и збрињавање миграната Дивљана и Пирот. У овим центрима НПМ је од службеника Комесаријата за избеглице и миграције прикупио информације од значаја за предмет извештаја и остварио увид у релевантну документацију, а потом обавио разговоре са више миграната који су се тог дана налазили у центрима.⁴ Потом је истог дана посећена ПУ Пирот, где су од полицијских службеника добијене информације о поступању према странцима. Напослетку, 26. фебруара посећен је РЦГП Бугарска, где је НПМ од полицијских службеника добио информације о поступању према мигрантима приликом надзора државне границе.

1.2.3. САРАДЊА СА НПМ

Службеници свих посећених институција су остварили пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућивши му да несметано оствари свој мандат. НПМ су пружене све тражене информације, омогућен приступ и фотографисање свих тражених просторија, увид у и фотокопирање релевантне документације и ненадзирани разговори са лицима по избору чланова тима.

⁴ Разговори су обављени помоћу преводиоца, чије услуге су обезбеђене уз подршку Високог комесаријата Уједињених нација за избеглице (УНХЦР).

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ

2.1. ВРАЋАЊЕ И ПРОТЕРИВАЊЕ

У ПУ Пирот током 2020. године донето је 373 решења о враћању. Према службеним наводима, свима које гранична полиција открије у нелегалном преласку, а не изјаве намеру да траже азил, се издаје решење. Иако не постоје поуздани подаци о томе да ли су лица заиста напустила земљу, одређени део њих то и учини у остављеном року, најчешће тако што једноставно наставе свој пут, али део њих то не уради. Механизам принудног удаљења се примењује само према мањем броју њих, углавном према онима које је могуће вратити у земље транзита у складу са споразумима о реадмисији.

Принудна удаљења се обављају у складу са споразумима о реадмисији. У редовном поступку, мигранти пре удаљења бораве у Прихватилишту за странце у Падинској Скели, за које време се чека да се обаве формалности са земљом која би требало да их прими. У ПУ Пирот током 2020. године донета су 38 решења о одређивању боравка у Прихватилишту. Према подацима ПУ Пирот, по споразуму о реадмисији,⁵ током 2020. године Бугарској је предато 33 лица, а Србији из Бугарске 16. Поред тога, према подацима РЦГП Бугарска у убрзаном поступку Бугарској су враћена 34 лица, од тога је њих 7 било у КПЗ Ниш, а 27 у Прихватилишту за странце или центрима за прихват и збрињавање миграната. РЦГП Бугарска мигранте који нелегално уђу у земљу евидентира и доставља неопходне податке Управи за управне послове како би бугарским властима био поднет захтев за реадмисију по убрзаној процедури. Након добијања позитивног одговора, на шта се чека 5 – 7 дана, мигранта проналазе на територији земље, често у центрима за прихват и збрињавање миграната, где се лишава слободе и принудно удаљује у Бугарску. С обзиром да НПМ није обавио надзор над принудним удаљењима странаца који нису били смештени у Прихватилишту за странце или, изузетно, које је удаљила Управа за странце ПУ за град Београд, од Министарства унутрашњих послова жели да добија информације о свим случајевима принудних удаљења, како је већ и тражено дописом Дирекцији полиције из 2019. године.⁶

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова благовремено добија обавештења о свим планираним принудним удаљењима странаца, рачунајући и удаљења која регионални центри граничне полиције обављају по убрзаном поступку реадмисије.

НПМ је у извештајима о надзору над принудним удаљењима странаца указао да би поступак удаљења требало да понуди странцима праву прилику да изнесу свој случај, а службеницима којима је поверено да воде такве случајеве би требало да се пружи одговарајућа обука и приступ објективним и независним информацијама о стању људских права у земљама о којима се ради, како би се створили предуслови да странци не буду изручени у земљу у којој постоји ризик да ће бити подвргнути извршењу смртне казне, мучењу, нечовечном или понижавајућем поступању или кажњавању, односно тамо где им прети озбиљно кршење права зајамчених Уставом.⁷ Такође, НПМ је упозорио да

⁵ Протокол између Владе Републике Србије и Владе Републике Бугарске о спровођењу Споразума између Републике Србије и Европске Заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве.

⁶ Бр. 419-15/19 од 28. марта 2019. год.

⁷ Извештај о надзору над принудним удаљењима странаца бр. 415-80/19 од 30. децембра 2019. год, стр. 12.

немогућност странаца да своју ситуацију искажу службеницима који одлучују о њиховом враћању може потенцијално довести у ризик од повреде забране принудног удаљења и тиме повреде забране мучења, на коју је Република Србија обавезана међународним уговорима и домаћим прописима,⁸ па је Министарству унутрашњих послова препоручивао да обезбеди да у поступку доношења решења о враћању странац има могућност да укаже да му у одређеној земљи прети прогон, односно да у њој постоји ризик да ће бити подвргнут тортури; да надлежни орган оцени ове наводе и утврди да ли постоје разлози за забрану принудног удаљења; те да наводи странца и утврђење надлежног органа буду наведени у образложењу решења о враћању.⁹ У одговору на ову препоруку, Министарство је навело да је у плану да се у сарадњи са УНХЦР организују и одрже семинари и обуке за полицијске службенике "запослене по линији странаца" на целој територији Републике Србије, везано за сагледавање испуњености услова за доношење решења о враћању у сваком конкретном случају, препознајући чињеницу да је у сваком поступку неопходно да полицијски службеник сагледа и оцени да ли је испоштовано начело забране враћања (*non-refoulement*).¹⁰ Министарство је навело и да због епидемијских мера и ситуације у вези са епидемијом заразне болести у протеклом периоду није било могуће реализовати ове активности, али да ће у наредном периоду оне бити "један од приоритета".¹¹

Према подацима РЦГП Бугарска, током 2020. године од незаконитог уласка у Србију је одустало 434 лица на државној граници са Бугарском. Према наводима полицијских службеника, ради се о лицима која су након што су уочили присуство патроле граничне полиције одустали од уласка у земљу. Такође, 1422 лица је ухваћено у незаконитом преласку државне границе,¹² од тога је њих 1063 изразило намеру да тражи азил и њима је РЦГП издао потврде о регистрацији и за 359 су подручне полицијске управе донеле решења о враћању. Онима који су лишени слободе након незаконитог преласка границе у станици граничне полиције се проверава идентитет и уносе се у евиденцију, па потом предају прекршајном суду, подручној полицијској управи или се упућују у центар за прихват и збрињавање миграната. У станици полиције бораве највише неколико сати. Током 2020. године, полицијски службеници РЦГП су у једном случају применили средства принуде, физичку снагу и средства за везивање, због пружања пасивног и активног отпора. Овај случај није у вези са уласком миграната у земљу.

НПМ је добио више навода о противправном протеривању миграната из суседних земаља. Ово се наводно дешава након што мигранти незаконито пређу државну границу и буду ухваћени од стране полицијских службеника или других службеника задужених за спровођење закона у близини границе, а у појединим случајевима и даље од ње, у дубини територије земље. Ово је понекад праћено насиљем, а често уништавањем или одузимањем личне имовине, као што су мобилни телефони. Генерални утисак након обављених више

⁸ Чл. 3. Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака, Ратификована Законом објављеним у "Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори", бр. 9/91, односно чл. 83. Закона о странцима ("Сл. гласник РС", бр. 24/18 и 31/19).

⁹ Извештај о надзору над принудним удаљењима странаца - јануар - март 2020. године, бр. 4115-62/20 од 29. јуна 2020. год, стр. 12; Извештај о надзору над принудним удаљењима странаца - април - септембар 2020. године, бр. 4115-113/20 од 12. новембра 2020. год, стр. 20.

¹⁰ Акт Управе граничне полиције бр. 26-174/20 од 12. августа 2020. год.

¹¹ Акт Управе граничне полиције бр. 26-7/21 од 25. јануара 2021. год.

¹² Са друге стране, према подацима РЦГП, бугарски гранични органи су у нелегалном изласку из земље током 2020. године ухватили 1099 лица.

десетина разговора са мигрантима смештеним у прихватним центрима и са службеним лицима је да велики број њих који илегално уђу у суседне земље сведочи о незаконитом протеривању и физичком и вербалном насиљу од стране полиције суседних земаља, као и о отимању новца, личних предмета, телефона и слично.

На пример, човек из Јордана тврди да је 2 месеца пре доласка у камп у Србији био у камповима у Босни и Херцеговини у Бихаћу и да је ту сведочио полицијској бруталности, али да се њему лично није догодио нити један облик насиља.

Више лица је сведочио о полицијском насиљу на граници са Румунијом. Тврде да се насиље дешавало од стране и румунске и српске полиције. Неколико њих тврди да су чак доживљавали насиље од стране румунске граничне полиције на територији Србије, као и да су доживљавали насиље од лица која нису имала никакве униформе, а представљали су се као српска полиција.

2.2. ПРИСТУП ПРОЦЕДУРАМА

Мали број миграната који се налазе у прихватним центрима жели да уђе у поступак азила. У дану посете, у ПЦ Дивљана од 128 миграната колико се налазило у овом центру, њих 25 се регистровало и још 2 су била у процедури. У ПЦ Пирот ниједан од 73 миграната није изразио намеру да тражи азил.

За разлику од претходног периода када је НПМ посећивао ове центре, не региструју се сви мигранти, већ само они који имају намеру да траже азил у Републици Србији. Регистрација се обавља у седишту ПУ Пирот или у РЦГП Бугарска. Током 2020. године, ПУ Пирот је издала 31 потврду о регистрацији, а РЦГП Бугарска 1063 потврда, од тога највише СГП Димитровград – 765 потврда. Уколико намеру изразе малолетници без пратње, они се упућују да се јаве у центре за азил намењене малолетницима. Међутим, не поднесу сви они који су регистровани као потенцијални тражиоци и сам захтев за азил.

Мигранти сами изражавају намеру да траже азил тако што се јаве патроли или дођу у станицу полиције. Могу се обратити и службеницима Комесаријата за избеглице и миграције, од којих добијају да попуне упитник Канцеларије за азил, па их онда воде у ПУ Пирот. Такође, УНХЦР је редовно присутан у центрима за прихват и збрињавање миграната и обавља процену потреба сваког новопридошлог мигранта. Лицу коме је потребна међународна заштита, поучиће о његовим правима и могућностима и упутити на удружење које пружа правну помоћ у поступку азила. Удружења која имају активности у центрима такође на свакодневном нивоу пружају подршку кроз мотивацију, саветовање и решавање осталих релевантних проблема, па и у погледу процедуре азила. Према речима службеника у прихватним центрима, правни заступници редовно долазе у центре, узимају пуномоћја и предузимају даље радње у поступку. Након регистрације у полицијској станици, мигранти који су изразили намеру се премештају у неки од центара за азил.

Мигранти у прихватним центрима наводе да су упознати са тим коме могу да се обрате у случају да желе да уђу у азилну процедуру. У ПЦ Дивљана, регистровани мигранти су се пожалили да су добили потврду, дали пуномоћје за заступање и да дуже од месец дана немају сазнања о даљем току поступка. Службеници Комесаријата наводе да редовно шаљу податке о потенцијалним тражиоцима азила Канцеларији за азил и да од Канцеларије

потом добијају информације када је потребно да мигрант који се регистровао буде у одређеном центру за азил, па се у року од неколико дана премешта у тај центар.

Идентификација миграната се обавља помоћу формулара, који постоји на више језика и који полицијске патроле, као и полицијски службеници у станицама, имају уз себе. Са свим мигрантима се обављају разговори, како би се између осталог уочили они који су евентуалне жртве кријумчарења или насиља. По правилу, разговора се са групом која заједно путује, а по потреби се обављају и индивидуални разговори. Комуникација се обавља на енглеском језику или помоћу преводилаца које обезбеђује Комесаријат или удружења која су присутна на терену. Мигранти који су дуже на територији Републике Србије се служе и српским језиком.

Центри за социјални рад се увек укључују када се ради о малолетницима без пратње. Њима се поставља привремени старатељ из локалног центра за социјални рад. За малолетне мигранте без пратње су одређена два центра за азил, као и пет установа домског типа. Они неко време проводе у прихватном центру у који су се јавили, да би првом приликом били премештени у установу која је намењена за њих. Тамо добијају и другог старатеља. У дану посете, у прихватним центрима није било малолетника без пратње.

Полицијски службеници су имали бројне обуке о поступању према осетљивим или посебно рањивим групама миграната, као што су обуке за поступање према малолетницима и према жртвама трговине људима. У седишту РЦПГ Бугарска 41% радно ангажованих чине жене, а у станицама граничне полиције је око 20% жена. **НПМ похваљује чињеницу да се предузимају континуиране обуке полицијских службеника за поступање према рањивим категоријама лица.**

информације о асистираним добровољном повратку

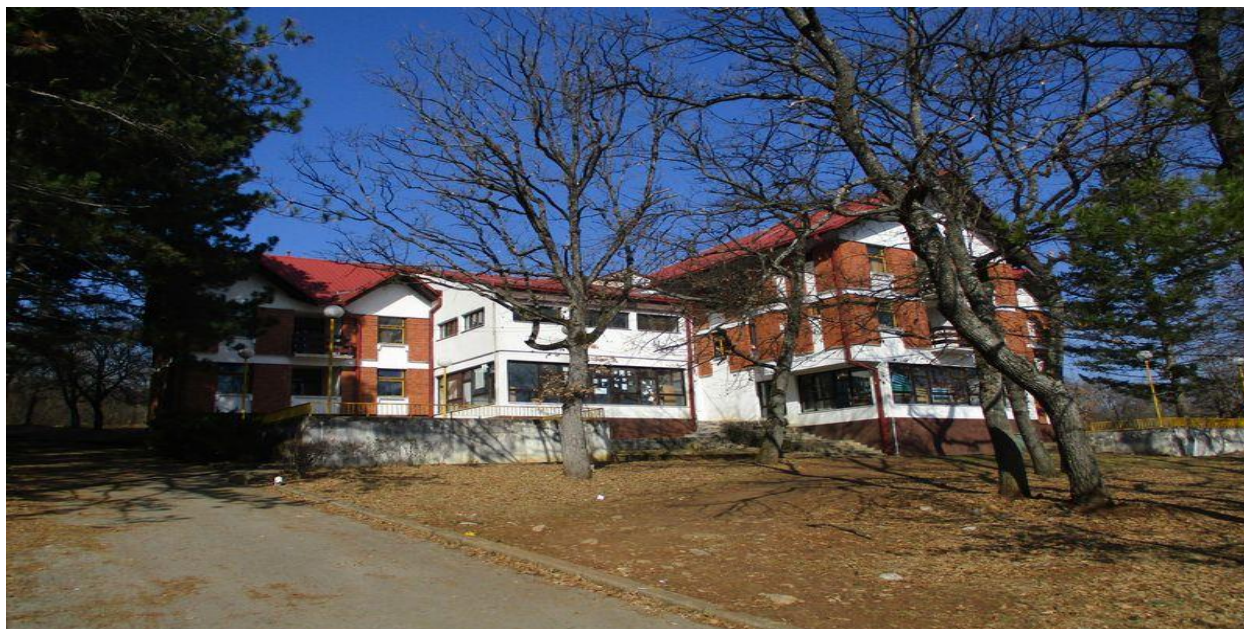
У прихватним центрима је присутна Међународна организација за миграције (ИОМ), која спроводи свој програм *Assisted Voluntary Return and Reintegration*. У центрима су уочени плакати ИОМ, са потребним информацијама и контактима. Мигранти који су ушли у програм добровољног повратка такође добијају решење о враћању, како би могли да изађу из земље, с обзиром да по правилу немају путне исправе. Према подацима ПУ Пирот, 5 миграната је током 2020. године враћено у земљу порекла посредством ИОМ програма. Један мигрант који се налазио у ПЦ Дивљана је тренутно у поступку повратка и наводи да се све одвија у најбољем реду, те да су му доступне информације неопходне за реализацију добровољног повратка.

2.3. ЛИШЕЊЕ СЛОБОДЕ И УСЛОВИ ПРИЈЕМА

Прихватни центри су отвореног типа. Изласци из њих су дозвољени свакодневно, а мигранти приликом изласка добијају потврду да су смештени у том центру. Иако постоји начелно правило да би требало да се врате до одређеног времена, толеришу се и дужи останци. Такође, сви могу и на дуже напустити центар у ком се налазе, неки од њих се јаве службеницима који раде у центру, а неки не. Они који се јаве добијају потврду да су смештени у центру и место им се чува неколико дана, али чак и ако се појаве након протекла тог времена добиће друго место, с обзиром да има слободних капацитета. Према наводима службеника Комесаријата, полиција мигранте које затекне ван центара, а без потврда да су овде смештени, упућује да се врате у центар.

Дужина боравка миграната у центрима варира, у зависности од тога када одлуче да наставе пут и да ли у томе успеју. У ПЦ Дивљана, око 90% миграната који се овде налазе су у Центру мање од 2 месеца. У ПЦ Пирот, службеници Комесаријата наводе да се мигранти углавном задржавају неколико месеци и да по правилу они који не путују у групи остају дуже.

Приликом посета центрима утврђено је да су животни услови углавном задовољавајући. Собе су претежно вишекреветне, хигијена је на задовољавајућем нивоу, приступ топлој води и оброци су обезбеђени. Током разговора са мигрантима нису добијене жалбе на смештај или на животне услове.

један од објеката за смештај у ПЦ Дивљана

Центри имају амбуланте и у сваком центру је присутно медицинско особље – лекар и медицински техничар, сваког дана од 8 – 14 часова. У ПЦ Пирот у медицинском тиму је и психолог. Мигранти којима је потребна додатна медицинска нега се воде у локалне здравствене установе – домове здравља и болнице у Пироту и Белој Паланци. Лекове и друга медицинска средства добијају без накнаде. У ПЦ Пирот су затечени мигранти који су више пута покушали да наставе свој пут и пређу границу у периоду изузетно ниских температура, те су имали промрзине по ногама. Неки од њих су се пожалили тиму НПМ

да опоравак не иде у мери њихових очекивања. Консултована је присутна лекарка која је навела да се превијање и примарна нега одвијају у амбуланти у Центру, као и да су прегледи код лекара специјалиста могући, али да се све успорило услед владајуће епидемије заразне болести. У ПЦ Дивљана један мигрант је још од боравка у Грчкој имао велику повреду на врату, коју лекари присутни у Центру третирају, а лице је навело и да има несметан приступ лекару, те да добија неопходну негу.

Полицијски службеници из локалних полицијских станица редовно обилазе прихватне центре и долазе на позив службеника Комесаријата, у случају ремећења реда. У прихватним центрима се води евиденција ванредних догађаја у форми електронског "извештаја о инциденту", у који службеници Комесаријата уписују све релевантне информације о догађајима. Поступање према мигрантима који ремете ред у центрима је препуштено локалној полицији. **НПМ похваљује евидентирање ванредних догађаја и истиче да је ово у складу са препоруком НПМ да Комесаријат за избеглице и миграције у свим центрима за прихват и збрињавање миграната успостави евиденцију ванредних догађаја.** Како је НПМ истакао и приликом упућивања препоруке, ово доприноси ефикасној размени информација о дешавањима на терену и стању безбедности, а у циљу правилног и благовременог реаговања.¹³ Додатно, уредно вођење евиденција доприноси добром управљању институцијом, представља једну од гаранција заштите основних права лица и помаже у оптимизацији управљања подацима. Такође, **НПМ похваљује и праксу благовременог обавештавања полиције о ремећењу реда у центрима и препуштања поступања према изгредницима овлашћеним службеним лицима.** Ово је такође НПМ препоручивао у својим извештајима о посетама прихватним центрима, указујући да су полицијски службеници ти који су посебно обучени за овакво поступање и имају на располагању законом прописана овлашћења.¹⁴

У центрима је мирно и не долази до озбиљнијих ремећења реда. У ПЦ Пирот није забележен ниједан инцидент у протеклом периоду, а у ПЦ Дивљана од јула 2020. године до дана посете свега четири. У једном инциденту, из јула 2020. године, један мигрант је напао службенике Комесаријата. Позвана је ПС Бела Паланка чији полицијски службеници су убрзо дошли до Центра и лишили слободе изгредника. Према сазнањима службеника Комесаријата, њему је изречена казна затвора за прекршај у трајању од 10 дана, коју је издржао у КПЗ Ниш.

Иако незаконито бораве у земљи, мигранти практично не подлежу прекршајној одговорности за то. У КПЗ Ниш, током 2020. године је било 19 странаца кажњених у вези са боравком у земљи или преласком државне границе, а део њих су заправо држављани суседних земаља. У овом заводу има миграната, али се ради лицима која су прекршајно кажњена или притворена у кривичном поступку због кривичних дела или прекршаја који се не односе на њихов прелазак границе или боравак у земљи, већ због поседовања дроге или оружја, ремећења јавног реда и мира, крађе и других дела. Одређеном броју миграната се одређује притвор у кривичном поступку који се води због сумње да су учинили кривично дело недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи. У ПУ Пирот је током 2020. године поднет свега 1 захтев за покретање прекршајног поступка због нелегалног преласка границе, а у РЦГП Бугарска 13 захтева, као и 4 кривичне пријаве.

¹³ Извештај НПМ о посети ЦА Крњача, бр. 281-49/17 од 3. јула 2017. год.

¹⁴ Извештај НПМ о посети ПЦ Обреновац, бр. 281-2/18 од 6. фебруара 2018. год; Извештај о посетама ПЦ Обреновац и Адашевци, бр. 415-37/20 од 16. јуна 2020. год.

РЦПГ Бугарска је током 2020. године 12 пута одредила задржавање у прекршајном поступку.

НПМ је у КПЗ Ниш обавио разговор са јединим притвореним мигрантом који се у тренутку посете овде налазио о поступању полицијских службеника према њему током хапшења, као и о условима боравка и поступању према њему током боравка у Заводу. Притвореник се налази у КПЗ Ниш око 4 месеца и није имао примедби на услове у Заводу. Наводи да га је адвокат посетио само једном откад је у притвору, те да нема никакав контакт са њим, као и да би желео контакт са дипломатско-конзуларним представништвом своје земље. Провером код службеника Завода утврђено је да је о његовом лишењу слободе обавештено Министарство спољних послова и да притвореник до сада није изразио жељу да контактира представништво. НПМ је предложио руководству да Завод обавести Министарство спољних послова да је овај притвореник током разговора са тимом НПМ затражио да му се омогући контакт са ДКП, што је и прихваћено. У вези поступања полиције, наводи да је приликом хапшења задобио два шамара од полицијског службеника. Након тога је две ноћи провео у полицијској станици. Према документацији у полицијској станици, према њему нису примењивана средства принуде, ухапшен је током вечери и није имао било какве повреде нити примедбе на поступање полицијских службеника. Притвореник је НПМ тврдио и да ништа није разумео од онога што му је речено у смислу његових права, нити од онога шта је потписивао. Са притвореником је обављан разговор на персијском језику. Међу документацијом у полицијској станици пронађен је информатор о правима, на српском језику. Према наводима полицијских службеника, ПУ Пирот и РЦПГ Бугарска, као и службеника Комесаријата, овај мигрант је дуже време у Србији и течно говори и разуме српски језик. Такође, и он се пожалио тиму НПМ на насиље од стране службеника Румуније, које је наводно претрпео када је илегално ушао у ту земљу.

Уз сам објект РЦПГ Бугарска је изграђено ново Прихватилиште за странце. Иако се још не користи, НПМ је омогућено да обиђе поједине просторије. Објект је капацитета за око 70 особа, опремљен свим пратећим намештајем, мокрим чвором, кухињом, трпезаријом и простором за боравак напољу. Према службеним наводима, биће стављен у функцију након што добије употребну дозволу, а очекује се и измена систематизације радних места, како би се ангажовао довољан број службеника.¹⁵ Смештање странаца које је потребно принудно удаљити из земље у ово Прихватилиште, уместо у Прихватилиште за странце у Падинској Скели, би знатно растеретило систем и смањило трошкове превоза станаца на великој удаљености.

¹⁵ Акт Управе граничне полиције бр. 26-174/20 од 30. септембра 2020. год.

2.4. ОДГОВОРНОСТ ЗА ЉУДСКА ПРАВА НА ГРАНИЦАМА

Заштитник грађана и НПМ имају несметан приступ свим местима на којима се налазе мигранти. Такође, неограничен је приступ свим информацијама о поступању према њима, укључујући и процедуре на границама. Поступајући по препоруци НПМ,¹⁶ Комесаријат за избеглице и миграције је поставио информације о могућности подношења притужбе и контакт податке Заштитника грађана.

Организације цивилног друштва такође имају активности у центрима за прихват и збрињавање. Ради се о различитим радионицама, намењеним оснаживању, подршци или сврсисходној окупацији времена. Представници удружења која заступају мигранте у азилним и другим поступцима такође приступају центрима и другим местима на којима се мигранти налазе, уз претходну најаву.

Комесаријат за избеглице и миграције је поступајући по препоруци НПМ да успостави механизам притуживања,¹⁷ отворио и-мејл адресу на коју мигранти могу поднети притужбе на услове и поступање према њима у центрима. Обавештења о овоме су уочена видно истакнута у свим центрима које је НПМ посетио. Такође, у центрима су постављене и кутије за подношење притужби. Ову могућност према службеним наводима мигранти ретко користе.

Већина миграната углавном улази у Србију из Северне Македоније, а уласци из Бугарске су се значајно смањили у претходном периоду. Тако, нико од мигранта са којима је НПМ обавио разговоре није у земљу ушао из Бугарске. Као што је раније наведено, НПМ је током посета прихватним центрима од појединих миграната са којима је разговарао примио наводе о недозвољеном протеривању, које је понекад праћено и физичким насиљем.¹⁸ Ове оптужбе се углавном односе на службенике страних земаља. Истовремено, мигранти нису знали да прецизно објасне време и место догађаја ни наводне учиниоце, а наводне повреде нису документовали нити су биле видљиве када је са њима о томе разговарано.

разговори са мигрантима затеченим у ПЦ Пирот

¹⁶ Извештај о посетама ПЦ Обреновац и Адашевци, бр. 415-37/20 од 16. јуна 2020. год

¹⁷ Извештај о посетама Прихватним центрима у Принциповцу, Шиду и Адашевцима, бр. 281-98/16 од 12. децембра 2016. год.

¹⁸ Поглавље 2.1. Враћање и протеривање.

Само један мигрант је истакао да намерава да у наредном периоду поднесе притужбу. Он је имао фотографије и медицинску документацију о повредама, сачињене пре више месеци, за које тврди да су последица полицијског насиља. Он је поучен о својим правима и упућен на контакт адресе унутрашњих и спољних механизма контроле рада полиције, као и на то коме може да се обрати у прихватном центру уколико му је потребна подршка. Нико од осталих миграната са којима је НПМ обавио разговоре није подносио притужбе, како би се случај незаконитог поступања према њима испитао. Општи утисак је да мигранти немају интерес да се баве овим питањем, с обзиром да желе да напусте земљу што пре.